

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ІЗ ЗООНІЧНИМИ КОМПОНЕНТАМИ ЯК ЧАСТИНА МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ЯПОНЦІВ

Стратілат Ю.В.

Київський національний лінгвістичний університет

Найбільшу увагу в японській лінгвістиці приділяються фразеологізмів з соматичним компонентом. Частини тіла людини найчастіше зустрічаються у різних фразеологічних одиницях. Не зважаючи на це, не менш цікавими є фразеологізми, що містять у собі біоморфний код, особливо ті, що містять у собі зоосеми. Тварини завжди знаходились поряд з людьми, вони супроводжували їх не тільки в дикій природі: лісах, морі, горах, а й в дома. Тварини не тільки служили людям від самого початку життя: допомагали та служили їжею, а й були джерелом загрози і небезпеки, іноді навіть смерті.

В поведінці та манерах тварин, люди бачили відображення своїх звичок та характеру, що відбилось у приказках, прислів'ях, ідіомах, які передавались із покоління до покоління. У фразеологічних одиницях, що містять зоонімічний компонент, відображено культура та ментальні настанови цілого народу.

Образи тварин, що так влучно можуть відобразити характер людини часто використовуються у різних творах, особливо це стосується казок. Вони наділені виразною експресивною семантикою, тому в художній літературі назви тварин часто виступають в образно-символічній функції (Капніна, 2013).

В кожній країні, в залежності від її місце знаходження, переважають той чи інший вид тварин. Тому і зоонімічні компоненти, що використовуються у фразеологічних одиницях, від народу до народу відрізняються. Окрім того, різні народи по різному сприймають одних і тих же тварин.

Особливо це стосується Японії, яка окрім того що являється острівною країною, так і ще й довгий час це була закрита від зовнішнього світу. Отож в більшій частині фразеологізмів зоонімічні компоненти відображають саме японське бачення світу, їх мовну картину світу. Те, як вони бачать тварин, які характеристики їм приписують, як сприймають те, що їх оточує.

Кожен компонент фразеологізму приховує в собі інформацію про світ, що оточував японців, як багато років тому, так і зараз. Історії формування фразеології, як складу фразеологічних одиниць, почалась дуже давно і воно не закінчиться поки буде існувати сама мова та її носії. В залежності від того, коли зародився той чи інший фразеологізм, суть того, що передає компонент буде відрізнятися, адже різні покоління можуть по різному сприймати одні і ті ж речі. Змінюється напрям мислення людей та їх світобачення, а отже і змістовний плану компонентів теж міняється.

Але не тільки часовий простір впливає на значення компонентів фразеологізмів, а й географічний. В різних регіонах, в залежності від того, що оточувало японців, використовувались різноманітні тварини-символи, а також змістовий план, що закладався в них теж різниться. Незважаючи на те, що Японія маленька країна в плані території, вона довгий час була поділена на окремі територіальні ділянки, що мали свої лінгвокультурні та соціокультурні

особливості. А географічне положення, їх фауна відрізняється, а значить і зоонімічні компоненти фразеологічних одиниць і значення, що вони несуть також відрізняються.

Отже одні і ті ж компоненти можуть мати різноманітні семантичні значення, позначати різні явища, предмети, відчуття та якості.

Розглянемо деякі широко поширені комнотенти. Почнемо з 犬 *inu* «собака, пес», він асоціюється у японців, насамперед, з вірністю, дружбою, вдячністю. В той же час цей компонент має значення чогось «низького», приземленого, не гідного, слабкого.

猫 *neko* «кіт», «кішка», японці представляють як хитрих, підступних, мінливих, ненадійних та не вдячних істот, також вони часто виступають як мисливі.

Компонент 牛 *ushi* «корова», «бик» також часто зустрічається у фразеологізмах, частіше за все в них використовуються різні їх характеристики, так як повільна хода, рясне потовиділення та слинеспускання, а також сгрупованість у великі стада. Крім того цей компонент є одним із прототипів дурної людини.

Часто також використовується 虎 *tora* «тигр», «тигриця», в них вони вбачають небезпеку, ризик. Ще одне значення, яким японці наділяють тигрів – могутність, авторитетність, та вживають в якості образу чогось цінного, що необхідно берегти.

За теорією еволюції люди пішли від 猿 *saru* «мавпа», яку японці сприймають як потворну, «низьку», дурну людину і часто вона є прототипом самої людини.

虫 *mushi* «комаха», «жучки», «плазуни» несуть у собі негативні значення, щось неприємне та зловісне, або в якості образу-прототипу чогось маленького, крихітного, незначного.

Існує дуже велика кількість зоонімічних компонентів, що яскраво відображають бачення японцями світу, що формувалось упродовж довгого часу. І хоча ми не можемо прослідкувати історію виникнення усіх, але можемо зробити висновки щодо сприймання навколишнього світу народом Японії в минулому, що звичайно передається із покоління в покоління і впливає на японців у цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Капніна Г. І. Компаративні фразеологізми із зоонімічним компонентом у німецькій мові // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство. - 2013. - Т. 21, вип. 19(3). - С. 69-72.

2. Быкова С.А. Японско-русский фразеологический словарь. – М., 2002. – 272 с.

3. 故事ことわざ辞典。学研、1988[електронний ресурс] – режим доступу до словника: Sharp 電子辞書 Papyrus パピルス。 – シャープ株式会社 (copyright ©Gakken, 1998)